

Recenzja

ks. Tomasz Zaklukiewicz
Szczecin

Niedawno w serii Wydawnictwa WAM¹ „Odpowiedzi na 101 pytań...” pojawiła się kolejna książka amerykańskiego karmelity R.E. Murphy’ego. Po pytaniach o Torę przyszła kolej na „Odpowiedzi na 101 pytań o Psalmy i inne Pisma” Autor - wybitny biblista, naukowiec, wykładowca, współautor m.in. *New Jerome Biblical Commentary* - wprowadza nas w lekturę trzeciej sekcji Biblii Hebrajskiej - Pism. Jak sam pisze w Przedmowie (s.15) „Zagadnienia poruszone w książce zostały wybrane spośród tematów zgromadzonych w trakcie czterdziestoletnich wykładów...” I tak też się tę książkę czyta – jak wykłady. Jednocześnie tekst poprzedziany jest pytaniami i czytelnik może mieć wrażenie, że są one sztucznie wprowadzone.

Dobór poruszonych tematów nie jest przypadkowy. R.E.Murphy odnosi się do konkretnych trudności jakie mogą pojawić się w lekturze poszczególnych Pism. Najwięcej miejsca poświęcił Psalmom i Księdze Hioba. Komentując Psalmy, zwraca się głównie do tych osób, które chcą się psalmami modlić i przekazuje im wskazówki interpretacyjne: „...zrozumienie gatunku literackiego i charakteru liturgicznego psalmów pomaga nam wniknąć w ducha psalmów, a co za tym idzie określić ich modlitewną wartość dla nas” (s.35). Przypomina, że należy też pamiętać o kontekście powstania danego psalmu, o henoteizmie autora.

Pisząc o Księdze Hioba, rozpoczyna swój wykład od wyjaśnienia istoty tej postaci – czy całe dzieło jest kompozycją literacką czy relacją historyczną. Wyjaśniając rolę poszczególnych postaci występujących w księdze próbuje wskazać jej przesłanie niezależne od czasu powstania.

Natomiast, gdy omawia Pieśń nad pieśniami odpowiada na prowokacyjne pytanie – „Czy nie jest szokujące, że w Biblii znajdują się pieśni erotyczne?” Jednocześnie odnosi się merytorycznie do różnego rodzaju prób interpretacji tej księgi.

Dodatkowo dyskutuje z zarzutem o agnostycyzm i sceptycyzm Koheleta i jego miejsce w kanonie. Odnosi się do tłumaczenia hebrajskiego słowa *hebel* w tej księdze. Twierdzi, że *marność* nie jest właściwym zwrotem w dzisiejszym rozumieniu.

---

¹ Kraków 2004.

Tym co burzy przejrzystość książki są odnośniki do amerykańskich tłumaczeń Biblii, a także cytowanie przez tłumacza różnych wydań Pisma św. Z pewnością łatwiej czytałoby się książkę, gdyby cytaty przytaczane były z jednego wydania np. Biblii Tysiąclecia lub Biblii Warszawsko-Praskiej. W erracie należałoby umieścić właściwie brzmienie angielskiego tytułu książki B.Chilisa (s. 199).

Murphy prowadzi nas przez świat Pism, który w niektórych momentach jest niezrozumiały dla współczesnego człowieka. Książka adresowana jest do wszystkich, którzy nie tylko systematycznie czytają Biblię, ale także chcą pokonać rodzące się podczas jej lektury trudności.

IZRAELSKIE SANKTUARIA OKRESU PRZEDKRÓLEWSKIEGO

autor: ks. Bogdan W. Matysiak

Recenzja

ks. Piotr Briks

Ukazał się już kolejny – 16. numer serii Biblioteka Wydziału Teologii UWM w Olsztynie¹ Jego autorem jest wykładowca Starego Testamentu ks. dr Bogdan W. Matysiak. Swoją książkę poświęcił bardzo ciekawemu i równocześnie zaniedbanemu w literaturze polskiej tematowi sanktuariów okresu patriarchów i czasu tzw. sędziów (najogólniej II tysiąclecie przed Chr.). Rola Świątyni Jerozolimskiej w religijnym życiu Izraela była tak wielka, że nieliczne w Biblii wzmianki na temat innych miejsc świętych pozostają niemal niezauważone. Nawet studenci teologii, zapytani o inne sanktuaria izraelskie, mają poważne problemy z podaniem choćby dwóch czy trzech przykładów. Świadczy to najlepiej o potrzebie tego typu publikacji.

Książka „Izraelskie Sanktuaria okresu przedkrólewskiego” jest syntetycznym kompendium podstawowych informacji o pozajerozolimskich miejscach kultu na terenie Palestyny. Składają się na nią trzy bloki tematyczne. Pierwszy z nich dotyczy ogólnie pierwszego okresu kształtowania się religii Izraela. Przedstawia to, co wiemy, na podstawie Biblii oraz badań pozabi-

---

¹ Wydawnictwo Hosianum, Olsztyn 2003